AIL GYFARFOD AR BYMTHEG CADEIRYDDION FFORYMAU MYNEDIAD LLEOL CYMRU

NODYN CYFARFOD DRAFFT
3 Mawrth 2016, Hafod a Hendre, Maes Sioe Frenhinol Cymru, Llanfair-ym-Muallt, Powys

Presennol:	*Gweler rhestr bresenoldeb ar wahân*
Ymddiheuriadau:	Fforwm Mynediad Lleol (FfMLl) Caerdydd

	Cyflwyniad a Threfn y Dydd Jean Rosenfeld, Cynrychiolydd Cenedlaethol FfMLl dros dro Croesawodd Jean nifer o gadeiryddion newydd i'r cyfarfod. Derbyniwyd ymddiheuriadau gan FfMLl Caerdydd. Ni dderbyniwyd atebion i'r gwahoddiad gan nifer o FfMLl a chymrwyd bod rhai o'r rhain, neu'r cwbl, wedi peidio bodoli ar hyn o bryd, serch ei bod hi'n ofyniad statudol am benodi awdurdodau i sefydlu FfMLl.
1.	**Gwaith Mynediad yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol yng Nghymru:** Richard Neale, yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol Estynodd Jean wahoddiad i Richard Neale gyflwyno i gadeiryddion y FfMLl yn dilyn trafodaeth a'r cyflwyniad a roddwyd gan Richard fel rhan o'r cyfarfod Fforwm Mynediad Cenedlaethol diwethaf. Nodwyd y byddai FfMLl yn croesawu gweithio'n agosach gyda'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol ac roedd cyfle i ystyried sut y gellid cyflawni hyn. Darparodd Richard drosolwg o'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol a'i strategaeth am 2020 a nododd fod toriadau i waith mynediad trwy holl waith yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol. Dirprwyir y rhan fwyaf o reolaeth o ddydd i ddydd i ranbarthau a gwledydd yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol, gan gynnwys Cymru. Categoreiddir eiddo allanol yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol er mwyn blaenoriaethu adnoddau a rheolaeth fel a ganlyn: • 'Gweithgar': ble ceir y rhan fwyaf o fuddsoddi, gyda staff, parcio, darpariaeth gweithgareddau a chyfleusterau eraill • 'Archwilio': ble y darperir peth gwybodaeth a throeon hawdd gyda chyfeirbwyntiau • 'Gwyllt': ble yr atgoffir pobl bod yr ardal o dan berchenogaeth yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol ond bod gofyn iddynt eu tywys eu hunain Yna dangosodd Richard esiamplau o nifer o’r mathau hyn o eiddo ledled Cymru, a ddangosodd fod yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol yn gweithio y tu hwnt i'w terfynau ac mewn partneriaeth i gyflawni canlyniadau rheolaeth

	cyffredin. Gwnaethant gaffael ardaloedd, e.e. maes parcio Rhosili a maes parcio wrth fynediad Pen y Fan, er mwyn darparu croeso mwy deallus a gwell i ymwelwyr â'r ardaloedd prysur hyn. Roedd yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol hefyd ynghlwm â choncordat Fforwm Arfordir Penfro ar gyfer rheoli arforgampau yn Abereiddi a lleoliadau eraill yn Sir Benfro, ac roeddent hefyd yn gweithio gyda Chwaraeon Cymru i ddefnyddio eiddo'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol i annog pobl i fod yn fwy corfforol weithredol. Fel tirfeddiannwr ac o ganlyniad i Ymgyrch Morlin Neifion, roedd yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol yn delio gydag addasiad arfordirol ar eu safleoedd gydag enghreifftiau o adlinio rheoledig mewn nifer o safleoedd, gan gynnwys Freshwater West a Chwm Ivy, Gŵyr. I baratoi i siarad gyda chadeiryddion y FfMLl, cysylltodd Richard â'r holl geidwaid lleol. Mae ceidwaid lleol yn gyfrifol am ystod gwaith yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol gan gynnwys bywyd gwyllt/ystadau/rheolwyr gwirfoddol yn ogystal â hamdden. Roedd yn ddefnyddiol cael atgoffa'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol bod FfMLl ar waith a'i bod hi'n ddefnyddiol cynnwys FfMLl yn gynnar yn ystod prosiectau sy'n gysylltiedig â mynediad. **Pynciau Trafod:** • Dylai FfMLl fachu ar y cyfle i greu cysylltiad gyda'u ceidwad Ymddiriedolaeth Genedlaethol lleol. • Dylai'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol feddwl am FfMLl fel adnodd ychwanegol. • Mae nifer o geidwaid lleol eisoes yn gweithio gyda FfMLl. • Roedd gan geidwaid yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol gyllideb leol am faterion mynediad a hamdden. **Cam gweithredu 17.1:** Richard Neale i ddarparu rhestr o geidwaid Ymddiriedolaeth Genedlaethol lleol i Carys Drew i'w dosbarthu i'r FfMLl. **Cam gweithredu 17.2:** FfMLl i gysylltu â cheidwaid Ymddiriedolaeth Genedlaethol lleol.
2.	**Diweddariad o Lywodraeth Cymru:** Catrin Dellar, Llywodraeth Cymru Rhoddodd Catrin ddiweddariad ar nifer o faterion perthnasol: **Ymgynghoriad Papur Gwyrdd** Caeodd ymgynghoriad Papur Gwyrdd *Gwella'r cyfleoedd i gael mynediad i'r awyr agored ar gyfer gweithgareddau hamdden cyfrifol* ym mis Hydref 2015; ers hynny, bu Llywodraeth Cymru yn dadansoddi'r atebion. Darparwyd crynodeb byr o'r ymatebion i'r Gweinidog; gwneir hyn ar gael i'r cyhoedd hefyd maes o law.

	Derbyniwyd cyfanswm o 5,796 o ymatebion; nifer fawr iawn a ddangosodd yr angerdd a deimlai pobl tuag at fynediad, yn gadarnhaol ac yn negyddol ill dau. Ymysg cyfanswm yr ymatebion, cyflwynwyd 5,143 ar dempledi a ddarparwyd gan wahanol sefydliadau (nodir y nifer o ymatebion a dderbyniwyd mewn cromfachau): Cymdeithas Tir a Busnes Cefn Gwlad (926), Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr (128), Undeb Ffermwyr Cymru (45), a Chlwb Teithio Beicwyr mewn partneriaeth â diddordebau beicio eraill (4,044). Cafwyd safbwyntiau pegynedig, ond ar y cyfan roedd y safbwyntiau ynghylch mynediad a'r rhwydwaith hawliau tramwy yn gadarnhaol iawn, ond yn gadarnhaol mewn ffyrdd gwahanol. Ar y cyfan, roedd yr undebau ffermio'n gadarnhaol iawn ynglŷn ag ystyried a gwella'r hyn sydd gan Gymru ar hyn o bryd. Roedd beicwyr am weld mwy o ddefnydd ar y cyd. Trafodwyd yr angen i gynnwys mwy o wirfoddolwyr, ond nodwyd yr adnoddau sy'n angenrheidiol i hyfforddi gwirfoddolwyr. Roedd tua 203 o'r ymatebion yn cynnwys sylwadau ynglŷn â FfMLl. Roedd ffocws ar aelodaeth FfMLl a sut i ennyn diddordeb ac aelodau iau, gyda rhai yn sôn bod amser y cyfarfodydd yn cau gweithwyr llawn amser allan. Derbyniwyd hefyd sylwadau ynglŷn ag ehangu aelodaeth, ond amgyffrediad ynghylch pwy all ymuno â FfMLl oedd hwn, o bosibl, yn hytrach na chyfyngiad sy'n bodoli. Mae'r Datganiad Ysgrifenedig a Chrynodeb o'r Ymatebion i'r Papur Gwyrdd ar gael yn: http://gov.wales/about/cabinet/cabinetstatements/2016/accessgreenpaper/?skip=1&lang=cy (dilynwch y ddolen gysylltiedig i'r ymgynghoriad ac i'r Crynodeb o'r Ymatebion) **Cyfarwyddyd Hawliau Tramwy/Cyfarwyddyd Cynllun Gwella Hawliau Tramwy** Roedd gan y cwnsler cyfreithiol y cyfarwyddyd hawliau tramwy. Mae angen cymeradwyaeth y Gweinidog ar y ddwy ddogfen hyn ond ni chânt eu cyhoeddi cyn yr etholiad. Gellid rhannu cyngor Cyfoeth Naturiol Cymru ar gyfarwyddyd cynllun gwella hawliau tramwy fel man cychwyn. Caiff y dogfennau cyfarwyddyd eu cylchredeg wedi iddynt gael eu cymeradwyo. Roedd Llywodraeth Cymru yn casglu tystiolaeth am gost deddfwriaeth hawliau tramwy. Bydd dyfodol y polisi mynediad a hamdden yn dibynnu ar y llywodraeth nesaf. **Pynciau trafod:** • Y defnydd o dempledi i ymateb i ymgynghoriadau a'r ffordd y cânt eu hystyried

	• Pryder ynghylch y diffyg adnoddau sydd ar gael a ph'un a fydd awdurdodau yn gallu darparu adnoddau i adolygu eu cynlluniau gwella hawliau tramwy; mae adnoddau wedi lleihau yn sylweddol ers cynhyrchu'r cynlluniau gwella hawliau tramwy cyntaf • Disgwyliwyd cadarnhau cyllid y cynlluniau gwella hawliau tramwy ar gyfer 2016/17 a byddai hyn o help
3.	**Mapiau Teithio Gweithredol:** Diweddariad gan bob FfMLl i drafod a oes ymgynghoriad yn eu cylch ac ym mha fodd Rhannodd mynychwyr eu profiadau o ddatblygiad Mapiau Teithio Gweithredol hyd yn hyn. Amrywiodd profiad ac ymglymiad pobl; derbyniodd rhyw rhai gyflwyniadau da a ni chafodd rhyw rhai eraill eu cynnwys. **Pynciau trafod:** • Nid oedd y mapiau'n ddefnyddiol ac roeddent yn anaddas/amherthnasol am ardaloedd gwledig. • Ar hyn o bryd, cyfyngir yr ardaloedd sy'n cael eu hystyried i weithleoedd a dylid ei annog i gysylltu'n fwy ac i edrych y tu hwnt i ffiniau. • Roedd rhaid i lwybrau newydd gael eu hannog fel rhan o ddatblygu tai.
4.	**Ymddiriedolaeth Cambrian Way:** Gwybodaeth gefndirol ynghylch yr Ymddiriedolaeth a'r llawlyfr a gwefan newydd. Geoffrey Williams, Ymddiriedolaeth Cambrian Way Roedd y llwybr, a osodwyd gan y diweddar Tony Drake, bellach yn cael ei oruchwylio gan Ymddiriedolaeth a gafodd ei sefydlu yn ei ewyllys i ddiogelu'r llwybr. Fel un o'r pedwar ymddiriedolwr, Geoffrey Williams sy'n gyfrifol am gyhoeddusrwydd. Cyflwynodd y llawlyfr newydd ei argraffu am y llwybr. Hysbysebir y llwybr fel 'The Cambrian Way – the mountain connossieur's walk', ac mae'n addas i gerddwyr profiadol. Mae ganddo'i gyfeirbwynt ei hun (het fenyw Gymreig mewn cylch). Ceir gwybodaeth bellach yn: http://www.cambrianway.org.uk/index.htm **Pynciau trafod:** • Ni ddangosir y llwybr ar fapiau'r OS (Arolwg Ordnans) oherwydd y nifer amrywiol o lwybrau a'r bwriad o leihau'r defnydd o gyfeirbwyntiau gymaint ag a ellir • Gall cyfeirbwyntiau am lwybrau a hyrwyddir aros ar y safle am nifer o flynyddoedd ar ôl i hyrwyddo gweithredol o'r llwybr ddarfod, e.e. Y Ffordd Sistersaidd • Mae gwahanol ddefnyddwyr yn chwilio am lwybrau sydd ddim o reidrwydd yn cael eu hyrwyddo ond sydd ar gael iddynt yn gyfreithiol

	Cinio
5.	**Gwella effeithiolrwydd a dysgu o'n gilydd:** adborth gan bawb ynghylch camau gweithredu yn dilyn gweithdai cynhadledd y FfMLl: Jean Rosenfeld/pawb Diolchodd Jean Rosenfeld Gyfoeth Naturiol Cymru am drefnu a hwyluso'r gweithdai, a drefnwyd yn dda iawn. Coladwyd y papur 'Cynllun Gweithredu Cenedlaethol Fforwm Mynediad Lleol DRAFFT' gan Carys Drew, a gasglodd ynghyd y wybodaeth a gyflwynwyd gan yr holl gyfranogwyr i'r gweithdai. Trwy goladu'r holl awgrymiadau, roedd cymysgedd o gamau gweithredu a ellid ymgymryd â nhw ar lefel leol, ac eraill a ellid eu gweithredu ar lefel genedlaethol neu ranbarthol. Ystyriwyd y papur hwn yn dra manwl cyn penderfynu y dylai'r cadeiryddion i gyd gymryd y ddogfen yn ei hôl i'w FfMLl. I'w ystyried: • a fyddai'n ddefnyddiol rhoi unrhyw un o'r awgrymiadau lleol ar waith yn eu FfMLl nhw (mater i bob FfMLl unigol oedd hwn), a • beth oedd eu barn nhw o'r camau gweithredu cenedlaethol • y camau nesaf ar dudalen 2 yr adroddiad. Nodwyd cysylltiadau â chynghorau cymuned am gamau gweithredu posibl pellach a mynychodd Mr Lyn Cadwallader y gynhadledd a chymerodd ran yn y gweithdy. Nododd Carys fod ei chapasiti i gefnogi FfMLl yn gyfyngedig, ond cytunodd i fod yn bwynt cyswllt canolog i dderbyn adborth ar y Cynllun Gweithredu Drafft. Roedd rhaid i gadeiryddion FfMLl ystyried y Cynllun Gweithredu Drafft yn rhagweithiol, a chytunwyd sefydlu is-bwyllgor cyfarfod y cadeiryddion i fireinio'r Cynllun Gweithredu Drafft ac ystyried ei weithredu. **Cam gweithredu 17.3:** Carys Drew: cysylltu â Lyn Cadwallader maes o law a chyrchu'r map o bwyllgorau ardal y cymunedau cyngor. **Cam gweithredu 17.4:** Pob Cadeirydd: mynd â'r Cynllun Gweithredu Drafft i'w cyfarfod FfMLl nesaf (neu e.e. is-grŵp FfMLl) a darparu adborth i Carys Drew trwy'r e-bost. **Cam gweithredu 17.5:** Pob Cadeirydd: unrhyw un sydd â diddordeb mewn ffurfio is-bwyllgor cyfarfod y Cadeiryddion er mwyn mireinio'r Cynllun Gweithredu a bwrw ymlaen ag ef i gysylltu â Carys Drew **Cam gweithredu: 17.6:** Pob Cadeirydd: unrhyw un sydd â diddordeb mewn ffurfio grŵp er mwyn bwrw golwg ar gyngor i FfMLl ac arfer gorau i gysylltu â Carys Drew **Cam gweithredu: 17.7:** Carys Drew: ymchwilio i FfMLl segur a gorfodi dyletswydd statudol

	Cam gweithredu: 17.8: Carys Drew: cylchredeg papur i'r Gweinidog ar FfMLl cyn dosbarthu'r Papur Gwyrdd i'r cadeiryddion eraill er gwybodaeth
6.	**Rôl, strwythur, gwasanaeth a statws cyfarfod cadeiryddion y FfMLl:** John Morgan, Cadeirydd FfMLl Ceredigion Amlinellodd John Morgan ei safbwyntiau ynghylch amcanion cyfarfod cadeiryddion y FfMLl a'r angen i gynyddu ffurfioldeb ac uchelgais y cyfarfod. Yr amcanion oedd: - darparu fforwm ar gyfer cadeiryddion FfMLl - derbyn gwybodaeth gyfredol gan Lywodraeth Cymru/Cyfoeth Naturiol Cymru - cynghori Llywodraeth Cymru/Cyfoeth Naturiol Cymru ar faterion sy'n effeithio ar FfMLl Dylai fod cyfansoddiad ysgrifenedig am y cyfarfod a theimlodd y dylai gael statws statudol. Awgrymodd mai'r manteision o wneud hyn byddai: - gosod paramedrau/rheoli trefniadau'r cyfarfod (yn hytrach na dibynnu ar Gyfoeth Naturiol Cymru i'w drefnu, a hynny yn ôl capasiti eu staff/eu blaenoriaethau) - byddai dull statudol yn gofyn am gymorth ysgrifenyddol ffurfiol - gwneud y berthynas rhwng cadeiryddion FfMLl a'r Fforwm Mynediad Cenedlaethol Cymru yn glir. Ymatebodd Carys Drew gan ddweud bod Cyfoeth Naturiol Cymru yn credu ei bod hi'n fuddiol i'r FfMLl gwrdd, a bod Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cefnogi trefnu cyfarfodydd cenedlaethol FfMLl a chynhadledd flynyddol er mwyn cefnogi FfMLl. Mae cyfarfodydd cenedlaethol yn caniatáu i FfMLl rannu profiadau a dysgu o'i gilydd. Mae'r cyfarfodydd cenedlaethol hefyd yn rhoi cyfle i Gyfoeth Naturiol Cymru a Llywodraeth Cymru rannu gwybodaeth â'r holl FfMLl; fodd bynnag, nododd hi nad oedd gan Gyfoeth Naturiol Cymru ddyletswydd i drefnu a chefnogi cyfarfodydd cenedlaethol. Yna, rhannodd Carys ei barn hi o'r drefn bresennol: - Rôl: cysylltu, a rhannu arfer da ar lefel genedlaethol - Strwythur: ffurf y cyfarfod, un cynrychiolydd (Cadeirydd neu Ddirprwy) i fynychu o bob FfMLl. Amledd y cyfarfodydd 1-2 y flwyddyn ond yn debygol o gael un cyfarfod o hyn ymlaen ynghyd â'r gynhadledd - Gwasanaethu: Cyfyngir cefnogaeth i drefnu cyfarfod y cadeiryddion a'r gynhadledd ac ysgrifennu cofnodion y cyfarfodydd hyn gyda pheth darpariaeth o wybodaeth drwy'r e-bost. - Statws cadeiryddion FfMLl: mae cyfarfod y cadeiryddion yn rhwydwaith anffurfiol ar hyn o bryd – nid oes iddo statws cyfreithiol. Cyrff statudol lleol yw'r FfMLl, ond nid yw cadeiryddion FfMLl yn gorff statudol. - Fforwm Mynediad Cenedlaethol: trefniad gwahanol, ar wahân yw hwn, sy’n dyddio o gyfnod cyn y FfMLl ac sy’n fforwm cenedlaethol

	anstatudol ar gyfer rhanddeiliaid sydd â diddordeb mewn hamdden a mynediad yn yr awyr agored. Nid oes gan Gyfoeth Naturiol Cymru'r gallu i gynyddu ein cefnogaeth; yn hytrach, byddai adnoddau staff yn gostwng ymhellach gydag aelod o'r Tîm Mynediad yn gorffen ar ddiwedd ei benodiad tymor penodol. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru hefyd yn mynd trwy Adolygiadau Meysydd Busnes, a bydd un o'r rhain yn ystyried Hamdden a Mynediad. Mae gallu Cyfoeth Naturiol Cymru i gefnogi cyfarfodydd FfMLl yn gyfyngedig, ond nid oes rhwystr i gadeiryddion FfMLl ymgymryd â hyn eu hunain. Awgrymodd Carys y gellid darparu nodyn y cyfarfod fel crynodeb o'r pwyntiau a chamau gweithredu allweddol yn hytrach na chofnod air am air – byddai hyn yn cwtogi'r amser gofynnol ac yn caniatáu cylchrediad cynt. Croesawyd yr awgrym hwn. Dylai mynychwyr gymryd eu nodiadau eu hunain o unrhyw bwyntiau o ddiddordeb arbennig. **Cam gweithredu 17.9: Carys Drew:** anelu at ddarparu nodiadau cyfarfodydd y dyfodol o fewn pythefnos o ddyddiad y cyfarfod.
7.	**Cyfraniadau gan bawb:** Cyfle i rannu uchafbwyntiau eich diweddariad ysgrifenedig ar eich FfMLl Gweler 'Cyfarfod Cadeiryddion FfMLl 3 Mawrth 2016: Cyfraniadau gan bawb' Tony Rooney yw cadeirydd newydd FfMLl Sir Benfro, sydd newydd ei ffurfio; roedd y cyn-gadeirydd Henry Langden hefyd wedi bod yn Ddirprwy Gynrychiolydd Cenedlaethol. Nododd Jean Rosenfeld ddiolch y cyfarfod i Henry am ei holl gyfraniadau.
8.	**Diweddariad Cyfoeth Naturiol Cymru:** Diweddariadau byr o waith o ddiddordeb Cyfoeth Naturiol Cymru Rhoddodd Carys ddiweddariad ar waith Cyfoeth Naturiol Cymru. Roedd hyn yn cynnwys y sefyllfa o ran darparu gwybodaeth yn ymwneud â mynediad ar fapiau ar-lein (gweler briff ar wahân). **Pynciau trafod:** • Pryder y dylid darparu gwybodaeth gyda mapio ar-lein; ni ddefnyddiwyd mapiau a ddarperir gan Gyngor Cefn Gwlad Cymru • Pryder bod y mapio'n amlygu'r ffaith nad yw Cyfoeth Naturiol Cymru yn blaenoriaethu mynediad **Cam gweithredu 17.10: Jean Rosenfeld:** ysgrifennu at Gyfoeth Naturiol Cymru i fynegi'r pryder hwn
9.	**Nodyn a Chamau Gweithredu'r cyfarfod diwethaf** Atgoffodd Carys y cyfarfod o gamau gweithredu'r cyfarfod diwethaf gan nodi bod yr holl gamau gweithredu penodol wedi'u cwblhau.

10.	**Crynhoad o'r dydd** Jean Rosenfeld, Cynrychiolydd Cenedlaethol FfMLl
12.	**Dyddiad y cyfarfod nesaf** Carys Drew, Cyfoeth Naturiol Cymru Trefnwyd mannau cyfarfod am: - Cynhadledd FfMLl – 14 Mehefin 2016 yn y Pafiliwn Rhyngwladol, Llanfair-ym-Muallt - Cyfarfod y Cadeiryddion – 25 Hydref 2016 yn Hafod a Hendre, Llanfair-ym-Muallt *Nodyn ar ôl y cyfarfod: Penderfynwyd ail drefnu dyddiad ar gyfer y Gynhadledd - dyddiad i'w gadarnhau yn yr hydref.* *Ni fydd Cyfarfod y Cadeirydd yn cael ei gynnal ym mis Hydref, dyddiad y cyfarfod nesaf i'w gardarnhau.*